

Weidevogelverslag 2012

www.nvwk.nl

© 2012 Natuur- en Vogelwerkgroep “De Krimpenerwaard”

Deze publicatie is mede mogelijk gemaakt door:

Embleem Drukkerij Goud

Weidevogelverslag 2012

Publicatie Natuur- en Vogelwerkgroep “De Krimpenerwaard”

Ouderkerk aan den IJssel, november 2012

Drukwerk : Goud Printcenter – Alblasterdam

Tekeningen : Hans Tielkemeijer

Verzorging verslag : Jan Terlouw
Bente Tielkemeijer

Inhoud

	Bladzijde
Voorwoord	4
Groepssamenstellingen	5
Overzicht 2012 - tabellen	6
Verslagen per bedrijf	10
De zwarte stern	26
Het weerverloop en onze weidevogels in 2012	27
Gepubliceerd	29

Voorwoord

Ondanks alle inspanningen is het ons ook dit jaar niet gelukt om de weidevogelstand in de Krimpenerwaard te doen toenemen, waarbij ik mij troost met de gedachte dat het er zonder nestbescherming nog veel slechter had uitgezien. Het wordt ook steeds lastiger om de cijfers te vergelijken met die van enkele jaren geleden omdat er tegenwoordig op percelen met uitgestelde maaidatum niet meer naar nesten wordt gezocht maar van afstand wordt gekeken wat er zou kunnen broeden. Dit zogenoemde 'monitoren' gebeurt ook niet overal, zodat we een onvolledig beeld krijgen.

We hoeven mijns inziens echter nog niet te vrezen dat we 'onze' vogels in de Krimpenerwaard kwijt raken want het blijkt dat steeds meer weidevogels de voorkeur geven aan terreinen van het Zuid-Hollands Landschap en dus wegtrekken uit de percelen met intensieve veeteelt. We zien dit onder meer in de polder De Nesse ten zuiden van de Tiendweg, bij Bilwijk, Kadijk, de Hooge Boezem en polder Den Hoek. Helaas zijn er op dit moment nog geen inventarisaties van deze gebieden beschikbaar maar ik ben er van overtuigd dat het daar heel goed gaat met onze grutto's, Kieviten en dergelijke. De zwarte stern heeft het dit jaar prima gedaan, zoals u in het verslag kunt lezen. Zelfs de watersnip was in het ZHL-gebied weer present met 4 broedparen!

Het aantal actieve vrijwilligers nam licht af (vergrijzing), terwijl het aantal door ons bezochte bedrijven ook minder werd, vnl. omdat er op enige adressen niet veel meer te beschermen viel.

Ik wens u alvast veel succes in het komende seizoen!

Coördinator Weidevogelbeheer

Jan Terlouw
Snip 36
2831 XG Gouderak
Telefoon 0182 – 372769
E-mail: janterlouw1803@kpnplanet.nl

2012: Jan neemt afscheid als coördinator Weidevogelbeheer

Groepssamenstellingen

Boer:	Janus Boer, Jan Boer
Van den Bos:	Rinus van den Bos, Paul Vermeulen, Pjotr Hofman, Gradus Wielders
Bosch:	Marion Bosch, Margreet Reijmer
Den Braber:	Leen den Braber, Gerard Feytel, Joop Goossens, Ab van Adrichem
De Gier:	Leen de Gier, Aad Hegge, Joris de Kluiver
Van der Graaf:	Cor van der Graaf, Adrie Noorlander, Cor Rabouw, Lex Neijenesch
Groen:	Leo Groen, Tine Haan, Han Noorlander
Halleriet:	Hugo Halleriet, Jan Stoffer, Arie van Vliet
Kattenwinkel:	Hans Kattenwinkel, Wim Raateland, Hans Stam, Els van der Veer, Birgit de Wild
Kooy:	Dick Bezemer, Jan de Boer, Bas de Hoop, Arie Kooy, Adri Koppe, André Kreukniet, Jan van de Salm, Dick Zom
Maasdam:	Peter Maasdam, Jan Heuvelman, Gabriëlle Heuvelman
De Mik:	Klaas de Mik
Monhemius:	Jannie Monhemius, Janny van Herk, Joep Vermaat, Sytze Venema, Tjeco Smits
Van Ree:	Leen van Ree, Klaas Koopmans, Peter Bloot, Hennie van Buuren, Carla Zantinge
Van Rooyen:	Carla van Rooyen, Adrie Ooms
Slager:	Meindert Slager, John Tomesen, Henk Marcus
Sloof:	Wim Sloof, Joke Colijn, Max Ossevoort
Terlouw:	Jan Terlouw, Tiny Bremmer, Adrie Terlouw, Gert Heuvelman
Tielkemeijer:	Bente Tielkemeijer, Jan Heuvelman, Jan Terlouw
Tussenlanen:	Piet Broere, Gerrit den Hoed, Jannie Ooms, Monique Hagedoorn, Cees Bouter, Sjaak van Buren, Arie van Dam, Bert Hagedoorn, Henny van Vliet, Jan Stout, Jan Vreugdenhil, Ada de Laay

Overzicht / tabellen

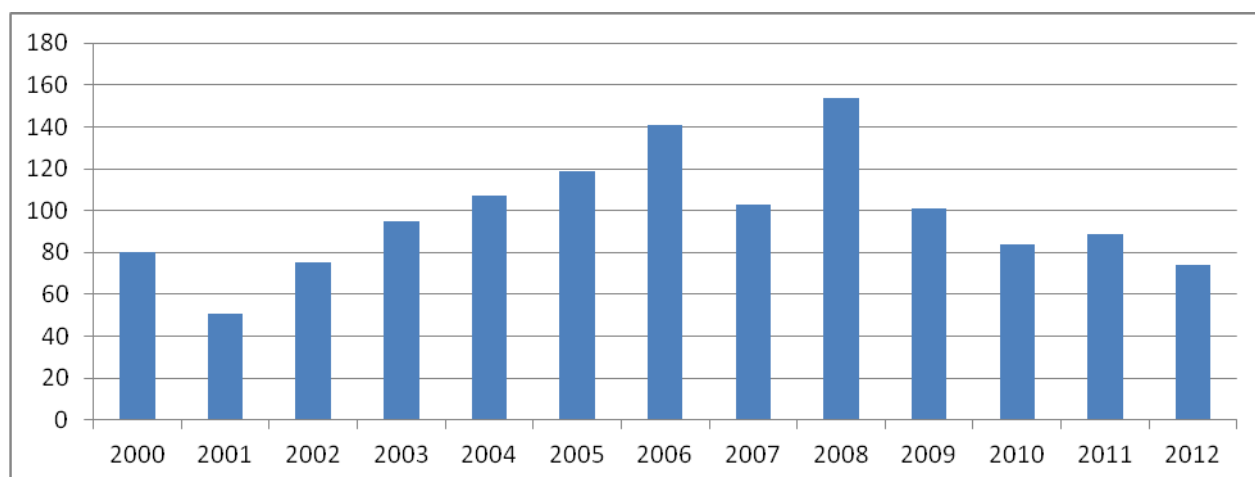
N.B.

- Alle gegevens van regio Haastrecht zijn met ingang van 2006 ook verwerkt in de tabel.
- Helaas, indien geen 'data' (nestgegevens en/of verslag) werden ingeleverd, zijn ook geen gegevens in de rapportage vermeld.

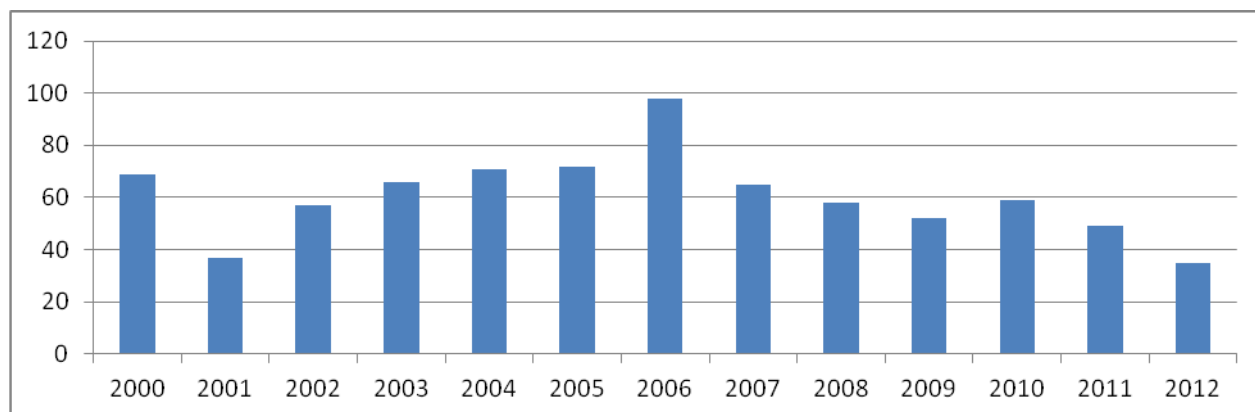
Absolute getallen	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Aantal vrijwilligers	80	51	75	95	107	119	141	103	154	101	84	89	74
Deelnemende bedrijven	69	37	57	66	71	72	98	65	58	52	59	49	35
Vrijwilligers per bedrijf	1,16	1,38	1,32	1,44	1,51	1,65	1,44	1,58	2,66	1,94	1,42	1,82	2,11
Ha. beschermd gebied	1.272	862	1.344	1.460	1.670	1.555	2.023	2.029	2.015	1.317	1.084	933	890
Ha. per vrijwilliger	15,90	16,90	17,92	15,37	15,61	13,07	14,35	19,70	13,08	13,04	12,90	10,48	12,03

Relatie tot 2000	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Aantal vrijwilligers	1	0,64	0,94	1,19	1,34	1,49	1,76	1,29	1,93	1,26	1,05	1,11	0,93
Deelnemende bedrijven	1	0,54	0,83	0,96	1,03	1,04	1,42	0,94	0,84	0,75	0,86	0,71	0,51
Vrijwilligers per bedrijf	1	1,19	1,13	1,24	1,30	1,43	1,24	1,37	2,29	1,68	1,23	1,57	1,82
Ha. beschermd gebied	1	0,68	1,06	1,15	1,31	1,22	1,59	1,60	1,58	1,04	0,85	0,73	0,70
Ha. per vrijwilliger	1	1,06	1,13	0,97	0,98	0,82	0,90	1,24	0,82	0,82	0,81	0,66	0,76

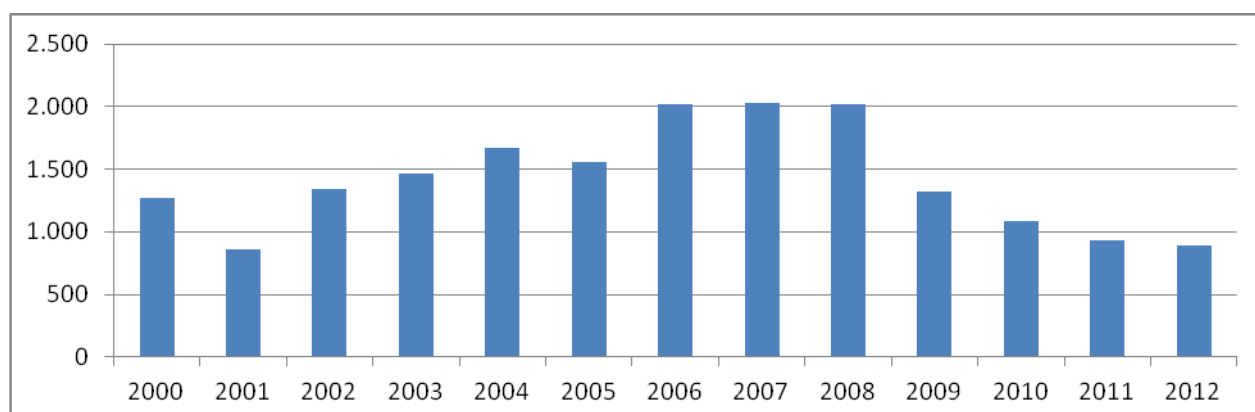
Aantal vrijwilligers

Aantal deelnemende bedrijven

Aantal hectares beschermd gebied

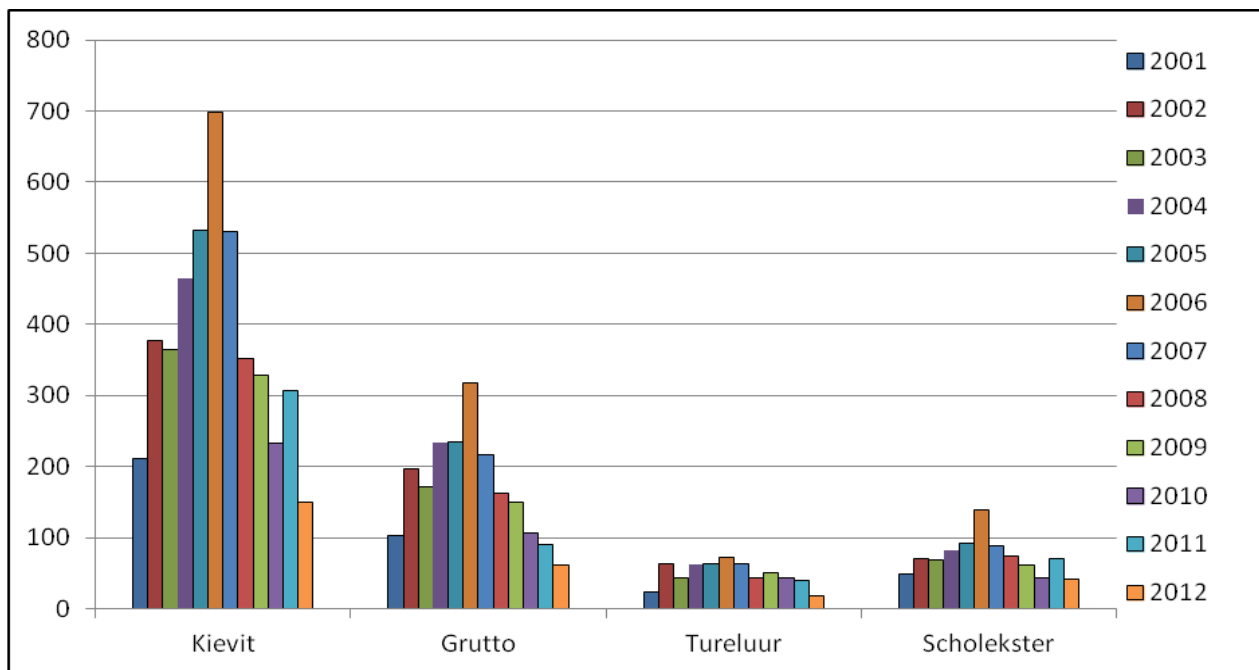
Gevonden nesten 2012

<u>Soort</u>	<u>2012 incl. monitoring</u>	<u>totaal 2012</u>	<u>bekend</u>	<u>uit</u>	<u>niet uit</u>	<u>% uit</u>
Grutto	98	62	62	49	13	79,03%
Kievit	188	149	122	75	47	61,48%
Kleine plevier	2	2	2	0	2	0,00%
Krakeend	2	2	0	0	0	0,00%
Scholekster	49	41	29	20	9	68,97%
Slobeend	19	7	5	5	0	100%
Tureluur	31	18	16	9	7	56,25%
Totaal	389	281	236	158	78	

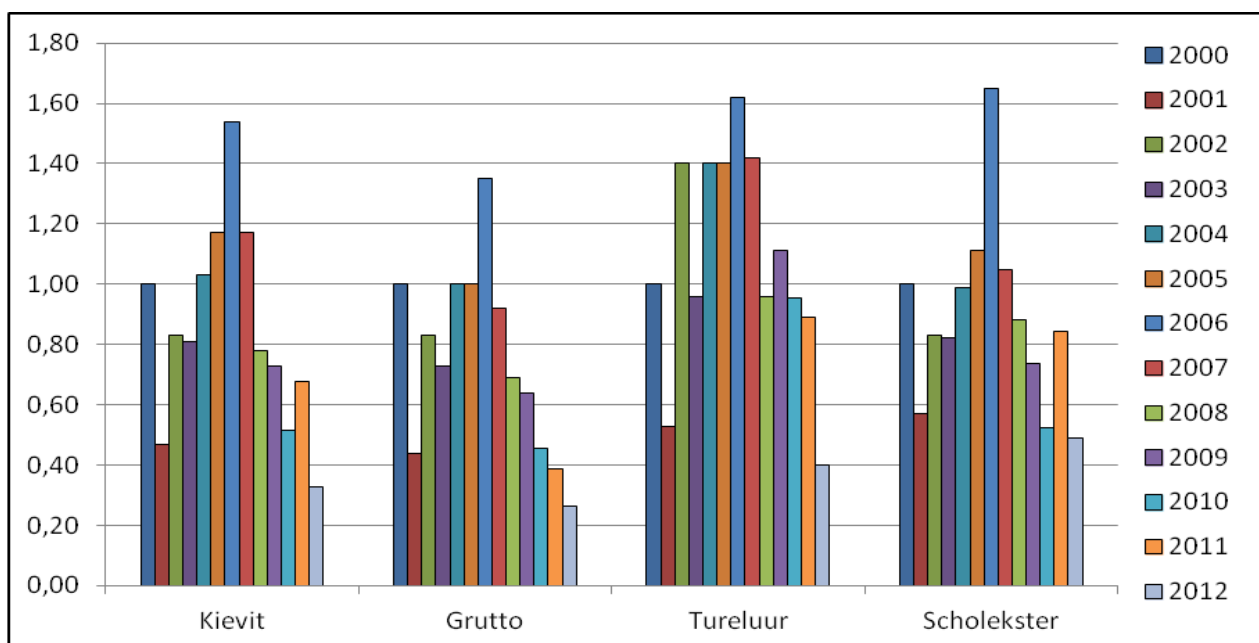
Verliesoorzaken 2012

Soort	Predatie	Beweiding	Werkzaam- heden	Verlaten	Overig	Onbekend	Totaal per soort
Grutto	9			2		2	13
Kievit	26	6	3	4		8	47
Kleine plevier						2	2
Scholekster	6	1		1		1	9
Tureluur	5		1	1			7
Wilde eend	1					1	2
Totaal	47	7	4	8		14	80

Gevonden nesten

Aantallen in relatie tot 2000

Verslagen per bedrijf

Bedrijf: J. Aantjes
Vrijwilligersgroep: De Groot

Polder: Vlist

	aantal gevonden nesten	bekend resultaat	uit	niet uit	% uit	predatie	verlaten	werkzaamheden / beweiding	verliesoorzaak onbekend
Tureluur	1	0							
Kievit	2	2	1	1	50	1			
Totaal	3	2	1	1	50	1			

De zussen De Groot hebben naar weidevogelnesten gezocht bij dit bedrijf aan de West Vlistdijk. Door het slechte weer en vakantie zijn zij maar 2 keer het land in geweest.

Helaas hebben deze vrijwilligsters besloten te stoppen met de weidvogelwerkzaamheden omdat zij ook volgend jaar vooral in mei en juni met vakantie zullen zijn. Een leuke reden, maar zij verwachten de prachtige natuur en de rust in de polder zeker te zullen missen.

Boer Aantjes is al op de hoogte van dit besluit. Het goede nieuws is dat de groep Kattenwinkel dit bedrijf volgend jaar onder hun hoede zullen nemen.

Bedrijf: Jan & Lineke Aantjes – Verhoef
Vrijwilligersgroep: Kattenwinkel

Polder: Vlist Westzijde

	aantal gevonden nesten	bekend resultaat	uit	niet uit	% uit	predatie	verlaten	werkzaamheden / beweiding	verliesoorzaak onbekend
Grutto	4	4	1	3	25	2	1		1
Tureluur	2	1		1	0			1	
Scholekster	1	1		1	0				
Totaal	7	6	1	5	16,7	2	1	1	1

Wederom helaas een slecht broedjaar op dit perceel. Mogelijk speelt ook het gereed komenvan de polder 'De Hooge Boezem' een rol; daar worden regelmatig grote aantallen grutto's aangetroffen. Ook de vogelgebieden in de polder Bilwijk vormen wellicht een goed alternatief. Anders dan andere jaren waren er in het totaal geen kievit dit jaar. Ook nu overkwam het onze vrijwilligers helaas dat zij op een nestje van een tureluur stapten. Eén ei bleef ongeschonden, maar de tureluur hield het voor gezien. Het aantal zoekdagen voor deze groep was dit jaar beperkter dan andere jaren. Dit mede door persoonlijke omstandigheden zoals medische problemen van vrijwilligers, komst van kleinkinderen(!), lagere vakantieperioden e.d.. Desondanks geeft het bovenstaande overzicht een goede reflectie van de op dit perceel behaalde broedresultaten.

Gezien de almaar verdere terugloop van de aantallen nesten op dit perceel en het relatief grote aantal uren dat hieraan wordt besteed vroegen de vrijwilligers of er wellicht een ander perceel in de directe omgeving meer in aanmerking komt voor hun inspanningen.

Opmerking: Het bedrijf van Jan Aantjes kwam beschikbaar voor het zoeken van weidevogelnesten door het stoppen van de dames De Groot. De groep Kattenwinkel is bereid dit bedrijf in 2013 ook onder zijn hoede te nemen.

Bedrijf: G. Anker
Vrijwilligersgroep: Sloof

Polder: Schoonouwen

	aantal gevonden nesten	bekend resultaat	uit	niet uit	% uit	predatie	verlaten	werkzaamheden / beweiding	verliesoorzaak onbekend
Scholekster	1	0							
Totaal	1	0							

De vrijwilligers hebben de resultaten zelfstandig ingevoerd in het registratiesysteem.

Bedrijf: M. Boele
Vrijwilligersgroep: Slager

Polder: Beneden Haastrecht

	aantal gevonden nesten	bekend resultaat	uit	niet uit	% uit	predatie	verlaten	werkzaamheden / beweiding	verliesoorzaak onbekend
Grutto	1	1	1		100				
Kievit	7	6	6		100				
Scholekster	5	4	4		100				
Slobeend	1	1	1		100				
Totaal	14	12	12		100				

Ben Schaareman en Meindert Slager hebben hier dit jaar 23 hectare doorzocht. Hierbij is niet alleen het aantal nestvondsten danig teruggelopen, maar ook met de personele bezetting gaat het helaas de verkeerde kant op. Moest vorig seizoen Kees de Kruiff het voor gezien houden, 2012 was ook voor nestor Ben Schaareman het laatste seizoen als weidevogelaar. Voor beide heren waren lichamelijke problemen de reden om er een punt achter te zetten. Meindert heeft inmiddels in John Tomesen en Henk Marcus twee nieuwe vrijwilligers gevonden, om hem volgend jaar te helpen. Hartelijk welkom en veel succes!

	aantal gevonden nesten	bekend resultaat	uit	niet uit	% uit	predatie	verlaten	werkzaamheden / beweiding	verliesoorzaak onbekend
Grutto	7	7	3	4	42,9	1	1		2
Kievit	12	12	7	5	58,3	3	2		
Tureluur	4	4	0	4	0	4			
Krakeend	1	0	0						
Slobeend	1	0	0						
Scholekster	5	4	3	1	75	1			
Witte kwikstaart	1	0	0						
Totaal	31	27	13	14	48,1	9	3		2

De vrijwilligers hebben de resultaten zelfstandig ingevoerd in het registratiesysteem.

Voor wat betreft de aantallen gevonden weidevogelnesten was 2012 een ongekend succesvol jaar bij de melkveehouderij van de familie Bogaard in Stolwijk. Helaas niet voor wat betreft de broedsuccessen, die waren in 2011 beter.

Opmerkelijk dit jaar was de bij tijd en wijle bijzonder heftige herrie die de grote aantallen van vooral grutto's maakten. De vrijwilligers zeiden wel eens tegen elkaar: "wie klaagt over de afnemende gruttostand in Nederland zou maar eens naar de familie Bogaard moeten komen!".

Opvallend was verder dat de weilandjes die opnieuw ingezaaid waren, erg populair bleken bij de kievit. Ondanks de drukte in het land vanwege deze inzaai-activiteiten presteerde een kievit het om haar nest praktisch op de weg te plannen.

Jammer was het drama van de buizerd die met 3 jongen in haar nest aan haar einde kwam in de sloot onder de boom waarin het nest zat. Ook de jongen zijn daarna (uiteraard) niet meer gezien.

Al met al weer een boeiend seizoen waar de vrijwilligers weer met veel plezier en koffie de tijd doorgebracht hebben. Net als in 2011 en de vele jaren daarvoor kan worden vastgesteld dat ook in 2012 de leeuwerik wel is gehoord maar haar nest nog steeds niet is gevonden. De fles champagne die hierop staat wordt dus nog koud gehouden voor (hopelijk wellicht) komend jaar!

Vijf maal boerenwaluw bij dit bedrijf in 2012.

Bedrijf: E. Bos
Vrijwilligersgroep: Tussenlanen

Polder: Bergambacht

	aantal gevonden nesten	bekend resultaat	uit	niet uit	% uit	predatie	verlaten	werkzaamheden / beweiding	verliesoorzaak onbekend
Grutto	6	6	3	3	50	3			
Kievit	2	2	2		100				
Totaal	8	8	5	3	62,5	3			

Bedrijf: H.G. Brooshoft – Van Oostveen
Vrijwilligersgroep: Kooy

Polder: Bergambacht

	aantal gevonden nesten	bekend resultaat	uit	niet uit	% uit	predatie	verlaten	werkzaamheden / beweiding	verliesoorzaak onbekend
Grutto	1	1	1		100				
Slobeend	1	1	1		100				
Totaal	2	2	2		100				

Helaas een weinig succesvol seizoen. Oorzaken zijn wellicht:

- (te) laat begonnen (16 april) dus reeds te hoog gras
- In maart / april was er een warme periode waardoor er wellicht door de grutto's en kievit en eerder werd genesteld.

Het vermoeden bestaat dat, ondanks het slechte vindresultaat er toch meer kuikens vliegvlug zijn geworden. Tijdens het zoeken op 7 mei en op 16 mei waren er opvallend veel grutto's in de lucht. Uit dat vlieggedrag kon worden afgeleid dat er jongen waren. Pas na 20 mei werd er op deze percelen volop gemaaid. Door die betrekkelijk late maaidatum was de overlevingskans groter dan in voorgaande jaren.

Onze vrijwilligers zijn van plan om, als het weer daartoe aanleiding geeft, in 2013 eerder te starten met zoeken.

Bedrijf: L. van Erk
Vrijwilligersgroep: Tielkemeijer

Polder: Berkenwoude

	aantal gevonden nesten	bekend resultaat	uit	niet uit	% uit	predatie	verlaten	werkzaamheden / beweiding	verliesoorzaak onbekend
Kievit	4	4	2	2	50	2			
Totaal	4	4	2	2	50	2			

Op de hier afgezochte 5 hectare waren de resultaten dit jaar erg teleurstellend. Vorig jaar werd dit bedrijf voor het eerst door onze vrijwilligers bezocht en gelijk werden al 13 nesten gevonden, terwijl dit perceel dicht bij de bebouwde kom en kort achter de eendenkooi ligt.

Dit voorjaar werden niet meer dan 4 Kievitnestjes gevonden, waarvan er ook nog eens 2 werden gepreedeerd. We hopen in 2013 op meer succes!

Bedrijf: C.M. Gille
Vrijwilligersgroep: Van der Graaf

Polder: Bergambacht
Hoekse Sluis

	aantal gevonden nesten	bekend resultaat	uit	niet uit	% uit	predatie	verlaten	werkzaamheden / beweiding	verliesoorzaak onbekend
Kievit	11	11	9	2	81,8				2
Scholekster	3	3	2	1	66,7		1		
Tureluur	3	3	3	0	100				
Kleine plevier	2	2	0	2					2
Totaal	19	19	14	5	73,7		1		4

De vrijwilligers hebben de resultaten zelfstandig ingevoerd in het registratiesysteem.

De groep vrijwilligers is begin april enthousiast gestart met het nieuwe seizoen. Cor van der Graaf was dit jaar door familie-omstandigheden helaas slechts kort beschikbaar. De contacten met de familie Gille waren als vanouds weer zeer prettig.

Na een stijging in 2011 is er weer een dalende lijn in het aantal nesten. Van 24 naar 19 betekent een daling van 21%. Ook de variëteit is afgenomen. In 2012 werden geen grutto- of eendennesten aangetroffen. Nooit eerder zijn op het bedrijf van familie Gille nesten van de kleine plevier gevonden. In 2012 waren er 2! Helaas zijn deze nesten beide om onbekende reden niet uitgekomen.

Bedrijf: W. Halling
Vrijwilligersgroep: Van den Bos

Polder: De Nesse - Noord

De vrijwilligersgroep Van den Bos heeft hier 20 hectare grasland afgezocht naar nesten van weidevogels. Evenals vorige jaren verliepen de contacten met de boer goed.

Het resultaat was dit jaar bedroevend: nul nesten gevonden.

Vorig jaar waren dit nog 4 nesten. Rond de aangelegene weilanden van het Zuid-Hollands Landschap waren gelukkig wel tientallen broedende vogels waar te nemen.

Jammer dat het zo gelopen is dit seizoen. We beraden ons nog of we volgend jaar dit perceel zullen onderzoeken.

Bedrijf: A. de Jong
Vrijwilligersgroep: Bosch

Polder: Vlist

	aantal gevonden nesten	bekend resultaat	uit	niet uit	% uit	predatie	verlaten	werkzaamheden / beweiding	verliesoorzaak onbekend
Grutto	7	7	7	0	100				
Tureluur	3	3	3	0	100				
Scholekster	1	1	1	0	100				
Zwarte stern	13	13	13	0	100				
Totaal	24	24	24	0	100				

De vrijwilligers hebben de resultaten zelfstandig ingevoerd in het registratiesysteem.

Bedrijf: A.P. de Jong
Vrijwilligersgroep: Tussenlanen

Polder: Bergambacht

	aantal gevonden nesten	bekend resultaat	uit	niet uit	% uit	predatie	verlaten	werkzaamheden/ beweiding	verliesoorzaak onbekend
Grutto	1	1	1		100				
Totaal	1	1	1		100				

Bedrijf: P.N. Kool
Vrijwilligersgroep: De Mik

Polder: Benedenkerk

	aantal gevonden nesten	bekend resultaat	uit	niet uit	% uit	predatie	verlaten	werkzaamheden/ beweiding	verliesoorzaak onbekend
Scholekster	1	1	1		100				
Totaal	1	1	1		100				

Er is hier dit jaar door onze vrijwilliger op 43 hectare naar weidevogelnesten gezocht.

Jammer dat er op dit mooie bedrijf slechts één scholekster wilde broeden. Zal het gras bij de buurman voor de andere vogels toch groener zijn geweest?

Tijdens het maaien werd ruim om het nest gemaaid en tijdens het schudden kwamen de kuikens uit het ei. Een mooi succesje en hopelijk komen de scholeksters volgend jaar weer terug.

Bedrijf: J.A. Oskam
Vrijwilligersgroep: Maasdam

Polder: Kromme Geer

	aantal gevonden nesten	bekend resultaat	uit	niet uit	% uit	predatie	verlaten	werkzaamheden / beweiding	verliesoorzaak onbekend
Grutto	2	2	2		100				
Scholekster	1	1	1		100				
Totaal	3	3	3		100				

W. Oskam
Vrijwilligersgroep: Tussenlanen

Polder: Bergambacht

	aantal gevonden nesten	bekend resultaat	uit	niet uit	% uit	predatie	verlaten	werkzaamheden/ beweiding	verliesoorzaak onbekend
Grutto	4	4	3	1	75	1			
Kievit	3	3	3		100				
Scholekster	1	1	1		100				
Totaal	8	8	7	1	87,5	1			

Bedrijf: M.J. Rooker
Vrijwilligersgroep: De Gier

Polder: Bovenberg

Groep De Gier was ook dit jaar weer actief op het bedrijf van de familie Rooker, "Levensvreugd", aan de Bovenberg. Het was ook dit jaar weer plezierig samenwerken met de familie Rooker. Dit jaar is er helaas geen enkel nest gevonden, ook niet door familie Rooker zelf. Dit is in alle voorgaande jaren nog niet voorgekomen bij dit bedrijf. Er zijn heel veel kraaien en enkele buizerds op de polder die veel onrust veroorzaken onder de nog aanwezige weidevogels. Enkele meerkoetnesten, waar de vogel vanaf vloog, waren in enkele minuten leeggeroofd door de kraaien.

Er zat ook een Canadese gans te broeden op 7 eieren, die van zijn nest afging toen de vrijwilligers erbij stonden. Toen zij wegliepen kwamen er gelijk 2 kraaien bij het nest, maar die vluchtten in rap tempo toen de gans naar zijn nest terugzwom en in de aanval ging.

In de omgeving van de percelen met uitgestelde maaidatum werden veel grutto's en enkele paartjes tureluurs waargenomen, die daar zeker zaten te broeden. Kieviten werden hier dit jaar weinig waargenomen.

We hopen dat het volgende seizoen beter zal zijn, maar hebben hier helaas niet veel vertrouwen in, omdat het overal minder lijkt te worden met de weidevogels.

Bedrijf: P.A. Schmidt
Vrijwilligersgroep: Tussenlanen

Polder: Bergambacht

	aantal gevonden nesten	bekend resultaat	uit	niet uit	% uit	predatie	verlaten	werkzaamheden/ beweiding	verliesoorzaak onbekend
Slobeend	1	1	1		100				
Totaal	1	1	1		100				

Bedrijf: R.W. Schmidt
Vrijwilligersgroep: Tussenlanen

Polder: Bergambacht

	aantal gevonden nesten	bekend resultaat	uit	niet uit	% uit	predatie	verlaten	werkzaamheden / beweiding	verliesoorzaak onbekend
Grutto	9	9	9		100				
Kievit	2	2	2		100				
Scholekster	2	2	2		100				
Slobeend	2	2	2		100				
Tureluur	1	1	1		100				
Totaal	16	16	16		100				

Bedrijf: J. Snoek
Vrijwilligersgroep: Kooy

Polder: Bergambacht

	aantal gevonden nesten	bekend resultaat	uit	niet uit	% uit	predatie	verlaten	werkzaamheden/ beweiding	verliesoorzaak onbekend
Grutto	1	1	1		100				
Kievit	1	1	1		100				
Totaal	2	2	2		100				

Helaas een weinig succesvol seizoen. Oorzaken zijn wellicht:

- (te) laat begonnen (16 april) dus reeds te hoog gras
- In maart / april was er een warme periode waardoor er wellicht door de grutto's en kievit en eerder werd genesteld.

Het vermoeden bestaat dat, ondanks het slechte vindresultaat er toch meer kuikens vliegvlug zijn geworden. Tijdens het zoeken op 7 mei en op 16 mei waren er opvallend veel grutto's in de lucht. Uit dat vlieggedrag kon worden afgeleid dat er jongen waren. Pas na 20 mei werd er op deze percelen volop gemaaid. Door die betrekkelijk late maaidatum was de overlevingskans groter dan in voorgaande jaren.

Onze vrijwilligers zijn van plan om, als het weer daartoe aanleiding geeft, in 2013 eerder te starten met zoeken

Bedrijf: Strijbos Diervoeders
Vrijwilligersgroep: Den Braber

Polder: De Nesse Noord

	aantal gevonden nesten	bekend resultaat	uit	niet uit	% uit	predatie	verlaten	werkzaamheden/ beweiding	verlies-oorzaak onbekend
Grutto	3	3	2	1	66,7	1			
Kievit	7	6	5	1	83,3	1			
Scholekster	4	3	2	1	66,7	1			
Totaal	14	12	9	3	75	3			

De familie Strijbos heeft deze percelen – inclusief het lopende kontrakt – overgenomen van Ant. Vonk – Noordegraaf.

Van deze vrijwilligersgroep is Ab van Adrichem overgestapt naar de weidevogelgroep Moordrecht (zijn woonplaats), waar hij meer nesten hoopt te vinden.

Inmiddels is gebleken dat Appie weer bij ons terugkeert, omdat men de gevraagde transfer-som niet kon betalen!

Bedrijf: C. Verburg
Vrijwilligersgroep: Kooy

Polder: Bergambacht

	aantal gevonden nesten	bekend resultaat	uit	niet uit	% uit	predatie	verlaten	werkzaamheden / beweiding	verlies-oorzaak onbekend
Grutto	1	1	1		100				
Scholekster	1	1	1		100				
Totaal	2	2	2		100				

Helaas een weinig succesvol seizoen. Oorzaken zijn wellicht:

- (te) laat begonnen (16 april) dus reeds te hoog gras
- In maart / april was er een warme periode waardoor er wellicht door de grutto's en kievit en eerder werd genesteld.

Het vermoeden bestaat dat, ondanks het slechte vindresultaat er toch meer kuikens vliegvlug zijn geworden. Tijdens het zoeken op 7 mei en op 16 mei waren er opvallend veel grutto's in de lucht. Uit dat vlieggedrag kon worden afgeleid dat er jongen waren. Pas na 20 mei werd er op deze percelen volop gemaaid. Door die betrekkelijk late maaidatum was de overlevingskans groter dan in voorgaande jaren.

Onze vrijwilligers zijn van plan om, als het weer daartoe aanleiding geeft, in 2013 eerder te starten met zoeken.

	aantal gevonden nesten	bekend resultaat	uit	niet uit	% uit	predatie	verlaten	werkzaamheden / beweiding	verliesoorzaak onbekend
Grutto	2	2	2		100				
Kievit	27	13	10	3	76,9	2	1		
Tureluur	1	1	0	1	0		1		
Scholekster	8	3	1	2	33,3	2			
Slobeend	1	0							
Totaal	39	19	13	6	68	4	2		

Hier heeft vrijwilliger De Mik 24 hectare land doorzocht op weidevogelnesten. Dit jaar was op het boerenbedrijf van Maatschap Verhagen met name voor de kievit en scholeksters bijzonder goed. De grutto's begonnen dit jaar een paar weken later, waarschijnlijk door voedselgebrek. Pas toen het begon te regenen werden de eerste territoria afgebakend.

Opvallend is dat de koeien en de weidevogels het heel goed met elkaar kunnen vinden. De melkkoeien gaan bij dit bedrijf al vroeg de wei in en de pinken en schapen lopen ook het hele seizoen in de wei.

Op percelen waar vee loopt is het onmogelijk om naar nesten te zoeken. Door hun nieuwsgierigheid vergeten ze alles en komen in gelid op je af. Op dat moment ben je bang dat ze de nesten vertrappen. Ook naastliggende percelen kunnen om die reden beter niet bezocht worden. Als het melkvee binnen is of als de pinken op een ander perceel lopen kan er naar nesten gezocht worden. Het blijkt dat de nesten niet vertrap worden door het vee, soms staan de sporen direct naast het nest zonder dat er enige schade is aangericht. Een gruttonest heeft twee keer de hele koppel melkvee overleefd en gewoon uitgebroed. Ook een tiental kievitnesten heeft zonder schade al de melkkoeien voorbij zien komen (zie onderstaande foto).

Het is inmiddels duidelijk dat vee en weidevogels heel goed samengaan. Voor weidevogels is het beter dat de koeien in de wei staan en niet in de stal.

Bedrijf: Mts. Verhoef
Vrijwilligersgroep: Benedenberg / Zuidbroek

Polder: Zuidbroek

Vrijwilligersgroep Kooy heeft dit jaar bij dit bedrijf naar weidevogelnesten gezocht. Helaas is er dit jaar hier niets gevonden. Op 16 mei werden tijdens het zoeken vlieggedrag van 2 vogelparen waargenomen dat er op wees dat er jongen waren.

Bedrijf: J. Verkaik
Vrijwilligersgroep: Den Braber

Polder: Kattendijk

	aantal gevonden nesten	bekend resultaat	uit	niet uit	% uit	predatie	verlaten	werkzaamheden / beweiding	verliesoorzaak onbekend
Kievit	4	3	3		100				
Totaal	4	3	3		100				

Bedrijf: J. Verkaik
Vrijwilligersgroep: Terlouw

Polder: Kromme Geer

	aantal gevonden nesten	bekend resultaat	uit	niet uit	% uit	predatie	verlaten	werkzaamheden / beweiding	verliesoorzaak onbekend
Kievit	1	1		1	0	1			
Totaal	1	1		1	0	1			

De groep Terlouw doorzocht hier 34 hectare op nesten van weidevogels.

Slechts één kievitnest werd dit jaar gevonden en dat viel ook nog ten prooi aan de kraaien. Heer Verkaik had ook nog een scholekster op z'n nest zien zitten, maar dat nest hebben de vrijwilligers niet kunnen ontdekken; waarschijnlijk was dit intussen ook geconsumeerd door deze zwarte rovers.

Adrie Terlouw kon er dit jaar niet bij zijn in verband met knie-problemen; hopelijk is hij volgend jaar weer present!

Bedrijf: J. Verkuil
Vrijwilligersgroep: Groen

Polder: Benedenkerk

Ook dit seizoen is, op het bedrijf van familie G. Verkuil, gezamenlijk gezocht naar weidevogelnesten door Tine Haan, Han Noorlander en Leo Groen. Op dit bedrijf, waar vele vogels(soorten) te zien zijn, zijn we steeds hartelijk welkom. Er zijn twee maaidatumpercelen.

In verband met de nieuwe regelgeving (2011) van natuurbeheer wordt opnieuw dringend de aandacht gevraagd voor de oneerlijke verdeling van de vergoeding; omdat zij meer malen moeten maaien en opruimen, waar de andere deelnemer in één keer klaar is.

De percelen zijn vanaf 2 april t/m 10 juli wekelijks bezocht. De nesten liggen op één perceel (een relatief klein gebied) en zijn niet daadwerkelijk gevonden op een slobeend na. Het groeiende weer maakte dat er maar beperkt gezocht kon worden, want half mei was al gedaan en begin juni stond het gras al tot je broekzakken, daar waar de vogels zich lieten zien.

De resultaten die we gemeten hebben met de alarmtelling zijn: 3x tureluur, 1x grutto en 1x kievit en 2x scholekster. Het blijft wonderlijk dat er meer tureluurs te zien zijn dan kieviten.

Van het slobeendenest is geen resultaat bekend.

Wat heeft geleid tot het positieve resultaat van de vliegvlugge pullen:

- de grote bijdrage van de familie Verkuil, door laat in het seizoen en royaal om de verwachte nesten te maaien;
- door zelf te maaien en het gras te schudden, en daarbij rekening met de aanwezige pullen te houden, en ze veilig te stellen;
- dat de nesten niet noodzakelijkerwijs getoond hoeven te worden zodat, voor de observatie en registratie (de nestcontrole), de locatie van het nest niet verstoord hoeft te worden.

Geteld hebben we op 10 juli op de gemaaide percelen meer dan 140 kieviten.

Verder te zien waren o.a. gierzwaluwen, kuifeenden, bergeend met kuiken, visdiefjes, zwarte sterns, meerkoetnesten, grauwe-, nijl-, canadaganzen en verschillende eksters, kraaien en meeuwen, kleine mantelmeeuw, bruine kiekendief die prachtige zweefvluchten uitvoerde, de kwikstaart, rietzanger en rietgors. Maar ook hazen, jong en ouder

Dit vriendelijke en gastvrije bedrijf en de aanwezige weidevogelstand nodigt ons weer uit om volgend jaar de samenwerking voort te zetten, met het doel om zoveel mogelijk kuikens vliegvlug te zien worden.

Bebroede boerenzwaluwnesten geteld: 5, die ook zijn uitgevlogen.

Bedrijf: C.A. van Vliet

Vrijwilligersgroep: Van Rooijen

Polder: Den Hoek

	aantal gevonden nesten	bekend resultaat	uit	niet uit	% uit	predatie	verlaten	werkzaamheden / beweiding	verliesoorzaak onbekend
Grutto	2	1	1		100				
Kievit	13	9	8	1	88,9		1		
Tureluur	1	0							
Scholekster	1	1	1		100				
Totaal	17	11	10	1	90,9		1		

Vrijwilligers Carla van Rooijen en Adrie Ooms doorzochten bij dit bedrijf aan de Lekdijk West te Bergambacht zo'n 20 hectare grasland (waarvan 2 percelen van elk 2,5 hectare met verlaat maaien uitsluitend van afstand gemonitord zijn) en 5 hectare maïsland.

Op woensdag 25 april zijn zij gestart. Het seizoen werd bepaald door een koud en nat begin en weinig weidevogels. Er zijn dan ook niet zoveel nesten gevonden als voorgaande jaren. Wel werden ook dit jaar meerdere tureluurs waargenomen, echter slechts één tureluurnest werd genoteerd, op een perceel met uitgestelde maaidatum.

De percelen met uitgestelde maaidata werden van afstand gemonitord. Daarbij werden een gruttonest en het tureluurnest genoteerd. Daarbij zagen onze vrijwilligers dat ook de percelen met uitgestelde maaidata worden bezocht door kraaien. Binnen 5 minuten werd het hele nest van een grutto leeggeroofd!

Medio juni 2012 werd hier het weidevogelseizoen afgesloten.

Dit jaar hebben hier 3 paar boerenzwaluwen gebroed, hoe de broedperiode is verlopen is echter niet bekend. Ook de zwaluwen waren laat en aan het einde van het seizoen waren er nog geen jongen gezien.

Bedrijf: VOF A. & M. Vonk – Noordegraaf
Vrijwilligersgroep: Halleriet

Polder: De Nesse

	aantal gevonden nesten	bekend resultaat	uit	niet uit	% uit	predatie	verlaten	werkzaamheden/ beweiding	verliesoorzaak onbekend
Grutto	10	10	9	1	90	1			
Kievit	8	4	3	1	75	1			
Tureluur	3	3	2	1	66,7	1			
Scholekster	3	2		2	0			1	
Slobeend	1	1		1	0	1			
Totaal	24	20	14	6	73.7	4		1	

De groep met Jan Stoffer, Arie van Vliet en Hugo Halleriet doorzocht hier 42 hectare. Dit bedrijf heeft via verkaveling weer een flink stuk grond nabij de boerderij erbij verkregen. Op dat nieuwe stuk vonden de vrijwilligers vier gruttonesten in een straal van pakweg 100 meter! Dat mag een succes genoemd worden. Een totaal van 10 gruttonesten is dan ook heel behoorlijk. Wij hopen dan ook dat dit zich voortzet en we hier in de toekomst nog veel weidevogelnesten zullen vinden.

Bedrijf: G. Vonk – Noordegraaf
Vrijwilligersgroep: Halleriet

Polder: Kromme Geer en Zijde

	aantal gevonden nesten	bekend resultaat	uit	niet uit	% uit	predatie	verlaten	werkzaamheden/ beweiding	verliesoorzaak onbekend
Grutto	2	2	2		100				
Kievit	7	7	6	1	85,7	1			
Krakeend	1	0							
Totaal	10	9	8	1	88.9	1			

2012 is voor vrijwilligersgroep Halleriet een weidevogeljaar geweest met weinig hoogte- en dieptepunten. Zij hebben afscheid moeten nemen van Bas van Vliet, die om gezondheidsredenen moest stoppen met zijn grote hobby.

Helaas zien wij dat er bij het bedrijf van Gijs Vonk – Noordegraaf sprake is van een verdere afname van het aantal weidevogelnesten. Vooral de afname van grutto en tureluur is opvallend, en er zijn geen aanwijsbare redenen die dit verklaren. Gijs boert nog net zoals de vele voorgaande jaren: hij gebruikt nog steeds ruige mest en hij let vooral ook zelf heel erg goed op als hij in zijn weilanden aan het werk is. Leuk was dat we voor het eerst een krakeendennest vonden bij Gijs!

Bedrijf: H. Vonk – Noordegraaf
Vrijwilligersgroep: Van den Bos

Polder: De Nesse

	aantal gevonden nesten	bekend resultaat	uit	niet uit	% uit	predatie	verlaten	werkzaamheden/ beweiding	verlies-oorzaak onbekend
Kievit	22	21	4	17	19	8		3 / 6	
Scholekster	1	1	0	1	0	1			
Totaal	23	22	4	18	18,2	9		9	

Vrijwilligersgroep Van den Bos heeft hier 20 hectare grasland doorzocht. Dit weidevogel-seizoen was voor Paul Vermeulen, Pjotter Hofman, Gradus Wielders en Rinus van den Bos het slechtste, qua resultaten, van de afgelopen 19 jaar. Slechts 23 nesten (vorig jaar 48) werden er gevonden, waarvan er maar 4 zijn uitgekomen. Het grote verlies aan nesten is het gevolg van aantoonbare oorzaken. Als eerste kan genoemd worden dat de veehouder al eind maart enkele tientallen stuks jongvee de weilanden instuurde, dit tot groot plezier van deze dieren. Ondanks dat de vrijwilligers standaard alle nesten van nestbeschermers voorzien hadden hield het jongvee tijdens hun gedraaf hiermee geen rekening. Vele nestbeschermers werden dan ook vertrap, inclusief de nesten. Bij het bemesten door een loonwerker zijn een aantal nesten vernietigd, ondanks dat deze nesten duidelijk gemarkeerd waren. Verder waren de kraaien vanouds weer present, het vinden van de eieren werd ook voor hen vergemakkelijkt doordat het gras door de begrazing en het koude weer zeer kort bleef. Grutto's, tureluurs en eenden, waarvan we alle jaren nesten hebben gevonden, hielden het hierdoor waarschijnlijk voor gezien. Scholeksters, die kort gras prefereren, lieten het ook afweten. Slechts één paartje waagde een broedpoging, die ook jammerlijk mislukte.

Gelukkig liggen er aan de andere zijde van de Nesse Tiendweg vele percelen van het Zuid-Hollands Landschap, waar het beheer vooral is gericht op optimale omstandigheden voor de weidevogels. Gezien het grote aantal weidevogels op deze percelen blijkt dit beheer zeer succesvol. Naast de meer bekende weidevogels hebben hier zelfs wulpen en watersnippen gebroed! (mededeling van Rudi Terlouw). Ook veldleeuweriken en graspiepers zullen hier gebroed hebben, want vanaf de Tiendweg was hun gezang te beluisteren.

Er zijn bij dit bedrijf door de veehouder 17 nesten van boerenzwaluwen aangetroffen. Huiszwaluw en gierzwaluw hebben hier niet gebroed.

Bedrijf: D. de Vos
Vrijwilligersgroep: Van Ree

Polder: Schuwagt

	aantal gevonden nesten	bekend resultaat	uit	niet uit	% uit	predatie	verlaten	werkzaamheden/ beweiding	verlies-oorzaak onbekend
Grutto	3	2	2		100				
Kievit	10	5	5		100				
Scholekster	7	0							
Totaal	20	7	7		100				

Door omstandigheden heeft deze vrijwilligersgroep dit seizoen niet zoveel kunnen zoeken, maar ze hebben toch wat gevonden:

- tien Kievitnesten, waarvan 5 met onbekend eindresultaat en 5 die succesvol zijn uitgekomen
- zeven scholeksternesten met onbekend resultaat (later heeft men wel scholeksterpullen van minstens twee nesten gezien!)
- twee succesvolle gruttonesten en 1 gruttonest met onbekend eindresultaat.

Bedrijf: A.T. de Vries
Vrijwilligersgroep: Van Ree

Polder: Schuwagt

	aantal gevonden nesten	bekend resultaat	uit	niet uit	% uit	predatie	verlaten	werkzaamheden/ beweiding	verliesoorzaak onbekend
Grutto	1	0							
Kievit	2	2	2		100				
Scholekster	5	2	2		100				
Totaal	8	4	4		100				

De groep Van Ree heeft bij dit bedrijf dit seizoen door omstandigheden niet zoveel kunnen zoeken. Toch hebben ze gevonden:

- twee succesvolle Kievitnesten
- vijf scholeksternesten, waarvan 2 succesvol en 3 met onbekend eindresultaat
- één gruttonest, resultaat onbekend.

Onze vrijwilligers hebben hier één nestje met 3 Kieviten en één nestje met 3 grutto's kunnen ringen.

Bedrijf: M. de Vries
Vrijwilligersgroep: Sloof

Polder: Schoonouwen

	aantal gevonden nesten	bekend resultaat	uit	niet uit	% uit	predatie	verlaten	werkzaamheden/ beweiding	verliesoorzaak onbekend
Kievit	16	15	3	12	20	6			6
Scholekster	2	0							
Totaal	18	15	3	12	20	6			6

De vrijwilligers hebben de resultaten zelfstandig ingevoerd in het registratiesysteem.

De zwarte stern

In de Krimpenerwaard was 2012 voor onze zwarte sterns een zeer goed jaar. Gemiddeld minimaal 132 en maximaal 142 nesten (hiervan 10 late vestigingen, mogelijk als gevolg van elders mislukte nesten). Nesten op vlotjes 119 (50,21% van de in totaal 237 vlotjes bezet).

De resultaten waren als volgt.

	<u>vlotjes</u>	<u>nesten</u>	<u>gevolgde nesten</u>	<u>vliegvlugge juvenielen</u>	<u>juveniel/ nest</u>
ZHL	131	65	63	65	1,03
NVWK	106	61	61	69	1,13
Elders	—	6	6	4	0,67
Totaal	237	132	130	138	1,06

Van de 132 vastgestelde nesten 13 nesten op natuurlijke vegetatie (9,8%) en 119 nesten op vlotjes (90,2%). Het aantal paren op niet te checken locaties: 5-10.

Overigens zijn dit de resultaten zonder de gegevens van Vlist Oost die door Maurice Kruk zijn verzameld, hier ook nog eens 29 legsels!

Het uitleggen van de vlotjes en het volgen van de broedgevallen van de zwarte stern wordt in onze Krimpenerwaard uitgevoerd door het Zuid-Hollands Landschap (voornamelijk het noordelijke en westelijke deel) en door boeren en vrijwilligers van onze NVWK (voornamelijk rond Stolwijk en Vlist). Voor de NVWK wordt veel nuttig werk verricht door Wim Sloof, die daarbij hulp krijgt van Joke Colijn, Max Ossevoort, Jan Heuvelman, Janus Boer, Marian Bosch en Margreet Reijmer.

Mocht u sterke vermoedens hebben over eventuele broedgevallen van zwarte sterns, dan wordt u verzocht dit te melden aan Wim Sloof in Stolwijk (voor het oostelijke deel) telefoon 0182-343655 of 06-18242683 of aan Gerard Dekker (voor het overige gebied) telefoon 06-51915910 of 0180-683607. Gezamenlijk kan dan bekeken worden of het zin heeft daar (alsnog) vlotjes neer te leggen.

Nestvlotjes worden goed gebruikt door zwarte sterns

Het weerverloop en onze weidevogels in 2012

Maart 2012 - Zeer zacht, droog en zonnig

De gemiddelde maandtemperatuur is in De Bilt uitgekomen op 8,3 °C tegen een langjarig gemiddelde van 6,2 °C. Daarmee eindigde maart 2012 samen met maart 1957 op een gedeelde derde plaats in de rij van zachtste maartmaanden in ruim een eeuw.

Met gemiddeld over het land 166 zonuren tegen 125 uren normaal, was maart een zonnige maand. Dat was vooral te danken aan het zonovergoten tijdvak van 19 tot en met 28 maart toen de zon iedere dag vrijwel onafgebroken scheen. Tijdens deze tien dagen werden 102 van het totale aantal van 166 zonuren gemeten. In contrast hiermee stond de sombere eerste helft van de maand. Zo leverde de eerste decade van de maand (dag 1 tot en met 10) slechts 19 zonuren.

Maart was een droge maand. Gemiddeld over het land viel 19 mm neerslag tegen een langjarig gemiddelde van 68 mm.

April 2012 – Vrij koud, somber en nat

April was een vrij koude maand met een gemiddelde temperatuur in De Bilt van 8,4 °C tegen 9,2 °C normaal. De temperatuur was daarmee vrijwel gelijk aan die van maart (8,3 °C), een maand die juist zeer zacht was verlopen. Een groot deel van de maand lag de temperatuur rond of (ruim) beneden normaal. Slechts op drie dagen kwam de maximumtemperatuur boven de 15,0 °C. Normaal telt april elf dagen met een maximumtemperatuur van 15,0 °C of hoger.

April was een sombere maand met een landelijk gemiddeld aantal zonuren van 146 tegen een langjarig gemiddelde van 180 uren.

Mei 2012 – Warm, normale hoeveelheid neerslag en zon

De gemiddelde temperatuur in De Bilt bedroeg in mei 14,5°C, ruim een graad hoger dan het langjarig gemiddelde van 13,1°C.

In de tweede helft van mei werd het fraai en zonnig lenteweer.

Een paar zonnige dagen in het midden van de maand en de zonovergoten dagen rondom Pinksteren zorgden ervoor dat de maand mei wat betreft zonneschijningen toch nog als vrij gemiddeld te boek gaat.

De hoeveelheid neerslag in mei was precies gelijk aan het langjarig gemiddelde. Gemiddeld over het land viel 61 mm. De meeste neerslag viel samen met de sombere dagen aan het begin van de maand, hoewel buien later in de maand lokaal ook voor flinke neerslaghoeveelheden zorgden.

Juni 2012 – Koel, gemiddeld over het land nat en vrij somber

Koelste juni sinds 1995! De gemiddelde temperatuur in De Bilt is in juni uitgekomen op 14,9 °C, tegen een langjarig gemiddelde van 15,6 °C. De gemiddelde temperatuur week daarmee niet veel af van die in mei (14,5 °C), een maand die juist warm is verlopen.

Juni was een natte maand, met gemiddeld over het land 94 mm neerslag, tegen een langjarig gemiddelde van 68 mm.

Door het wisselvallige karakter van het weer viel op vrijwel iedere dag van de maand wel wat regen. Landelijk gezien waren 3, 4, 18, 21 en 24 juni zeer natte dagen, met 10 mm neerslag of meer.

Met gemiddeld over het land 178 zonuren tegen een langjarig gemiddelde van 201 uren was juni aan de sombere kant.

Juli 2012 – Nat, vrij koel en de normale hoeveelheid zon

De gemiddelde temperatuur in De Bilt bedroeg in juli 17,3°C. Dat is ruim een halve graad onder het langjarig gemiddelde van 17,9°C.

Het aantal uren zonneshijns kwam in juli landelijk gemiddeld uit op 208 uren, tegen 212 uren normaal. De eerste twee decaden van de maand verliepen vrij somber, maar door de zonovergoten dagen aan het einde van de maand kwam het totaal aantal uren zon toch uit rond het langjarig gemiddelde.

Gemiddeld over het land viel er in juli 111 mm neerslag. Dit is ruim boven het langjarig gemiddelde van 78 mm.

*Noot: Neerslagsom gemiddeld over 13 KNMI-neerslagstations.

Tabel Maandgemiddelde weercijfers in maart-juni 2007, 2008, 2009, 2010, 2011 en 2012 (normale waarden voor De Bilt, gemeten gemiddelden van weerstation Rotterdam).

	Gem. temp. °C	Neerslag (mm)												
	Norm.	2007	2008	2009	2010	2011	2012	Norm.	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Maart	6,2	8,1	6,1	6,4	6,5	6,3	8,1	66,8	80,5	129,2	56,8	56,2	16,4	21,9
April	9,2	12,6	8,7	11,5	9,5	12,7	8,2	42,3	0,3	31,8	23,4	34,2	8,2	57,6
Mei	13,1	13,9	15,5	13,8	10,3	14,1	13,9	61,9	123,7	74,7	77,8	62,5	19,5	76,5
Juni	15,6	17,1	15,9	15,6	16,3	16,2	14,9	65,6	93,9	29,8	43,6	36,1	92,9	119,0

Bron: www.knmi.nl

Gepubliceerd

De nieuwe rol van de weidevogelvrijwilliger

Het vrijwillig weidevogelbeheer levert een belangrijke bijdrage aan het beschermen van nesten en jongen van weidevogels. In Zuid-Holland werken jaarlijks meer dan 650 vrijwilligers aan de bescherming van weidevogels, op meer dan 650 agrarische bedrijven. De laatste jaren is het inzicht veranderd over de wijze waarop weidevogelbeheer tot het meeste resultaat leidt. De aandacht van de weidevogelbescherming heeft zich ontwikkeld van het beschermen van nesten naar de bescherming van zowel de nesten als de opgroeiende jongen van weidevogels. Hierdoor verandert het werk van de vele vrijwilligers die ieder seizoen op pad gaan. Op 19 september 2011 vond een overleg plaats met de contactpersonen van alle weidevogelgroepen van Zuid-Holland om met elkaar de nieuwe rol van de vrijwilliger te bespreken.

De gewijzigde benadering van het weidevogelbeheer wordt ondersteund door een nieuwe subsidieregeling agrarisch natuurbeheer die sinds 2010 van kracht is. Deze regeling biedt subsidie voor weidevogelrijke gebieden waarin voldoende “kuikenland” aanwezig is. In combinatie met de gemaaide percelen vindt zogenaamd “mozaïekbeheer” plaats. Dat betekent in de meeste gevallen een flinke toename van het aantal percelen waar laat (na 1 juni of later) gemaaid wordt. Omdat de nesten op deze percelen niet bedreigd worden door werkzaamheden, is beschermen van deze nesten bijna nooit nodig. Dat betekent niet dat de vrijwilliger overbodig is geworden. Op de percelen waar in het (vroeg) voorjaar wordt gemaaid, is nestbescherming nog steeds nodig. Daarnaast kunnen, op de percelen waar later gemaaid wordt, vogels met jongen aanwezig zijn. Door het gedrag van de weidevogels te observeren (monitoren) weet de vrijwilliger of bij maaien gevaar bestaat voor nesten of oudervogels met jongen. Door deze waarnemingen te bespreken met de agrariër kan met de vogels rekening worden gehouden door het maaien uit te stellen (zogenaamd “last minute beheer”).

Bron: Mens & Landschap – winter 2011

DLG neemt internationale bescherming grutto op zich

Dienst Landelijk Gebied (DLG) gaat zich inzetten voor de internationale bescherming van de grutto en de uitvoering van het AEWA-beschermingsplan. Dit volgt uit een samenwerkings-overeenkomst met het secretariaat van het African-Eurasian Waterbird Agreement (AEWA). De AEWA beschermt watervogels in grote delen van de wereld, van Noord-Canada en Siberië tot in Zuid-Afrika. Een werkgroep van afgevaardigden uit de 62 aangesloten landen gaat het beschermingsplan voor de grutto uitvoeren. Besloten is dat de DLG ook nauw gaat samenwerken met Vogelbescherming Nederland. Nederland is één van de belangrijkste landen voor de grutto. De grutto is hét boegbeeld van de weidevogelbescherming en daarmee ook van het agrarisch natuurbeheer.

Bron: Vogels – 05/11

Gier, gras en groei

Hoe meer gier, des te meer gras. Meer gier leidt óók tot minder en kleinere insecten. Dat is dodelijk voor grutto-kuikens. Steltlopers leggen altijd vier relatief grote eieren. Groot omdat de kuikens bij het uitkomen al ver ontwikkeld zijn. Snel verlaten ze het nest om zelf hun voedsel te vergaren. Maar helemaal in hun eentje kunnen ze het nog niet af. De eerste twee weken van hun bestaan raken ze makkelijk onderkoeld. Dan moeten ze zich opwarmen aan de broedvlek van een ouder. Zelf foerageren en voedsel verteren lukt alleen als ze warm genoeg zijn.

Die kleine donskuikens met hun korte snavels en onvolgroeid maagdarmkanaal kunnen nog niet eten wat hun ouders eten. Gruttokuikens redden het niet op een dieet van regenwormen. Kuikens zijn gespecialiseerd in ‘zachte’ prooien die ze van de bodem of van de vegetatie af kunnen pikken.

Kuikens eten voornamelijk langpootmuggen, vliegen en spinnen. Langpootmuggen zijn favoriet, omdat ze lekker groot zijn. Hoe groter de prooi, des te minder een vogel ervan nodig heeft om zijn dagrantsoen te halen. Zo blijft er ook nog tijd over om opgewarmd te worden of zich onzichtbaar te ‘drukken’ als er gevaar dreigt. Hongerige kuikens echter moeten blijven lopen. Alleen lopende kuikens vallen ten prooi aan buizerds, kiekendieven en kleine mantelmeeuwen.

Hoe meer bemesting, des te groter de grasproductie. Helaas houdt de opbrengst aan insecten geen gelijke tred, want hoe meer bemesting, des te kleiner juist het gemiddelde insect! Daarmee hebben gruttokuikens in het huidige agrarische cultuurland een groot probleem. Waar hun ouders in de nattere bodems nog wel regenwormen vinden, lopen hun kuikens zich letterlijk dood omdat hun prooien te klein zijn.

Zijn de overlevingskansen van gruttokuikens op licht bemest bloemrijk hooiland nu werkelijk zo veel hoger dat die van kuikens op zwaar bemeste raaigrasakkers? Het vergt een lange adem om daar achter te komen, want het duurt een paar jaar voordat herkenbare grutto-kuikens naar Nederland terugkeren. Inmiddels hebben we het bewijs in handen: in Zuidwest-Friesland heeft een pasgeboren bloemenweidekuiken twee tot vier keer meer kans om volwassen terug te keren dan een raaigraskuiken. Dat deze inderdaad verhongerden konden we aflezen aan hun trage groei.

Bron: Vogelnieuws 10/03 – Theunis Piersma

Niet al onze grutto's overwinteren in Afrika

Om grutto's beter te beschermen moeten we meer weten over hun trekroute en winterverblijven. Daarom zijn enkele jaren geleden, in het kader van een wetenschappelijk onderzoek, vijftien 'Nederlandse' grutto's voorzien van een satellietzender. Daar hebben de onderzoekers veel van geleerd. Eén van de ontdekkingen was dat meerdere grutto's in de winter in Spanje bleven hangen. We dachten altijd dat alle grutto's in West-Afrika overwinteren; zouden de in Spanje neergestreken grutto's misschien last van de zenders hebben gehad en daarom niet verder getrokken zijn?

In november 2011 ging een team van de Universiteit Groningen (RUG) naar Zuid-Spanje om poolshoogte te nemen. Tot hun grote verrassing vonden ze in het nationaal park Donana, ten zuidwesten van Sevilla, maar liefst 16.000 grutto's. Het lukte om van 140 vogels de kleurringen af te lezen. Daarvan bleken er 109 in de broedtijd in Nederland geringd te zijn. We weten nu dus zeker dat een belangrijk deel van de in ons land broedende grutto's niet in Afrika maar in Europa overwintert. Een onverwachte en grote ontdekking. Ook in de herfst van 2011 werden in Donana weer vele duizenden grutto's geteld. Overwinteren in Zuid-Spanje lijkt dus geen incident. De biologen van de RUG gaan de komende jaren uitzoeken wat precies de verschillen zijn tussen de grutto's die in Europa blijven en de vogels die traditioneel in Afrika overwinteren. Ze zijn vooral nieuwsgierig naar de jaarlijkse overleving en het broedsucces.

Bron: Vogelbescherming Nederland – Berichten nieuwsbrief – 30 januari 2012

Watersnip komt op voor de grutto

Boven de weiden in het Groene Hart is in maart de grutto te horen. Een prachtig voorjaarsgeluid, dat je niet wilt missen. Helaas wordt het steeds stiller in de polders. John van Gemeren, directeur van het Reeuwijkse adviesbureau Watersnip, vraagt aandacht voor de situatie van de grutto in het kader van het 25-jarig jubileum van het bedrijf.

De grutto is de icoon van de harmonie tussen ecologie en economie in de veenweiden. Met de agrariër bestond eeuwenlang een goede verstandhouding. De vogel zag altijd kansen om te broeden tussen koeien en hoge graspolen. Er was voldoende voedsel in de vochtige bodem en op de bloemrijke vegetatie.

De intensivering van de landbouw maakt het nu zeer moeilijk voor de grutto om succesvol te broeden. Half april wordt binnen enkele dagen de polder kaal gemaaid. Gespaarde grasstroken rond nesten zijn schaars. Eventuele jongen hebben in de volle zon met kraaien en buizerds in de lucht nauwelijks kans op overleven. Ook afspraken om slootkanten over twee meter te sparen bij het maaien, als vlucht- en voedselgebied voor de jongen, worden niet voldoende nagekomen.

De agrarische natuurverenigingen zitten er ook mee. Ongunstig weer, of de aanwezigheid van vossen worden als excuus gebruikt. Deze factoren spelen mee, maar er liggen meer kansen in het kritisch zijn op de eigen rol in deze neergaande trend. Van Gemeren heeft vertrouwen in de agrariër als vakbekwame natuurbeheerder. Maar er zijn wel successen nodig. Het verdwijnen van de grutto zou de agrariër als natuurbeheerder imago-schade opleveren. Dat mag niet gebeuren.

Om het tij te keren is er openheid en polderen nodig. We moeten open communiceren over de gruttostand, kennis delen en samen werken aan oplossingen. Diverse creatieve, gemotiveerde veehouders boeken al goede resultaten. Denk daarbij aan het gebruik van vastere mest, en een genuanceerd maaibeeld met goede aansturing van de loonwerker. Ook voorbeweiding is kansrijk.

Bron: www.watersnip.info - St. Groene Hart – lente 2012

Nog elk jaar minder grutto's in Nederland

De grutto gaat nog steeds met gemiddeld vijf procent per jaar achteruit in Nederland. Vogelbescherming maakt zich grote zorgen over deze voortdurende achteruitgang omdat Nederland voor deze soort een sleutelrol vervult in Europa. Dankzij tellingen weten we nu dat in 2011 maar de helft van het benodigde aantal jongen vliegvlug is geworden.

In 2011 is voor het eerst het totaal aantal jonge grutto's in Nederland geschat. In mei en juni werden onder coördinatie van de Rijksuniversiteit Groningen bijna 200 jonge grutto's van individuele kleurringcombinaties voorzien, zowel door professionals van de RUG als door vrijwillige vogelringers. Vervolgens werden tussen half juni en half augustus door enkele tientallen vrijwilligers op 40 verzamelplaatsen bijna 1.500 jongen op kleurringen gecontroleerd.

Vervolgens werd via twee statistische methodes een schatting van het totale aantal gruttojongen gemaakt. Deze kwam uit op 6.500, terwijl er, uitgaande van een populatie van 44.000 paren, circa 13.000 jongen nodig waren om verdere achteruitgang te voorkomen.

Deze uitkomst is voor Vogelbescherming weer een aanwijzing dat het weidevogelbeheer in Nederland snel een flinke kwaliteitsstap moet maken. Want als het aantal jongen niet toeneemt, zal de soort achteruit blijven gaan.

Bron: Natuurbericht.nl – Vogelbescherming Nederland – 8 juni 2012

Alleen geld voor beste weidevogelpolders

De polders rond Mijdrecht, Vinkeveen, Kockengen en Teckop behoren tot de beste weidevogelgebieden van de provincie Utrecht. Ook het westelijk deel van de Lopikerwaard, tussen Oudewater en Schoonhoven, scoort hoog. Alleen boeren die in deze vogel-kerngebieden actief zijn, krijgen vanaf 2015 nog geld om nesten en kuikens te beschermen. Nu worden ook nog vergoedingen betaald voor veehouders buiten deze gebieden.

De provincie Utrecht betaalt per jaar bijna 3 miljoen euro aan boeren als compensatie voor de bescherming van weidevogels zoals grutto, Kievit en tureluur. Het gaat om geld voor het markeren van nesten en het verlaten maaien, waardoor de jongen langer een veilige schuilplaats kunnen vinden in het hoge gras.

Ondanks de al jaren bestaande bescherming gaat het slecht met veel weidevogels. Vooral de teruggang van de grutto wordt zorgwekkend genoemd, omdat Nederland zeer belangrijk is voor deze soort. De provincie Utrecht wil het geld voor de bescherming nu alleen inzetten in de beste weidevogelgebieden. In deze polders broedt driekwart van het totaal. De precieze begrenzing wordt in 2015 vastgelegd in een natuurbeheerplan.

Sommige gebieden hebben als de status van natuurreservaat, andere grenzen daaraan en hebben een beheer waarbij de weidevogels een belangrijke plaats innemen.

In de toekomstige vogelpolders wordt het ook mogelijk zogenoemde predatoren te bestrijden. Daaronder vallen kraaien, die nesten leegroven, maar ook vossen die graag een gruttojong eten. De komende twee jaar wil de provincie Utrecht besteden aan het uitwerken van de plannen.

Bron: Groene Hart – 11 juni 2012

Kievit laat sterke terugval zien in 2012

Half maart 2012 kwamen er alarmerende berichten uit het veld over de kievit. Het was griezelig stil op de velden. Waren de kieviten om de één of andere reden laat dit jaar of waren de aantallen echt afgenomen? Sovon Vogelonderzoek Nederland heeft de aantallen vergeleken met die uit 2011 en trekt de conclusie dat de kievit een sterke terugval laat zien in 2012.

Naar aanleiding van de verontrustende berichten dit voorjaar heeft Sovon een grote groep betrokkenen bij weidevogels gevraagd om voor hun gebied aan te geven wat de aantallen kieviten waren tot 1 mei, in 2011 en 2012. Daarnaast is gebruik gemaakt van de gegevens van vrijwilligers die voor Sovon tellingen uitvoeren en die deze online invoeren. In totaal zijn gegevens verzameld van 217 gebieden verspreid over Nederland, met een gezamenlijk oppervlak van bijna 40.000 ha. In 18% van die gebieden zijn aantallen kieviten hetzelfde gebleven, in 30% zijn ze toegenomen en in 52% zijn ze afgenomen. Gemiddeld voor heel Nederland liggen de aantallen dit jaar 18% lager dan in 2011.

Op basis van decennialange metingen is bekend dat de kievit sinds 1990 gemiddeld jaarlijks met 2% afnam en over de laatste vijf jaar zelfs met 6%. Maar als uiteindelijke alle gegevens van 2012 binnen zijn en het beeld dat uit deze verkenning naar voren is gekomen bevestigd wordt, zou dit betekenen dat naast bekende soorten als grutto, scholekster en veldleeuwerik, nu ook de kievit in een vrije val dreigt te belanden.

Sovon houdt nog wel een slag om de arm. Nog niet alle gegevens zijn door waarnemers ingevoerd, waardoor het beeld misschien nog enigszins bijgesteld moet worden. Niettemin laat de analyse zien dat nu ook de kievit het steeds zwaarder krijgt, terwijl lang werd gedacht dat deze soort gevrijwaard zou blijven van de malheur die de andere weidevogels heeft getroffen.

Het wordt dan ook belangrijk om niet langer de pijlen alleen maar te richten op soorten als de grutto, maar dat we ons meer gaan richten om de weidevogelgemeenschap en het agrarische systeem in zijn totaliteit. Een mogelijke oorzaak voor de achteruitgang is het intensieve landgebruik met de daaraan gekoppelde lage waterpeilen. Dat beeld lijkt bevestigd te worden doordat gebieden waarin (nog) geen sprake van afnemende aantallen is vooral gekenmerkt worden door vochtige graslanden.

Bron: Natuurbericht.nl – SOVON Vogelonderzoek Nederland – 20 juni 2012

Nieuwe cijfers over vogels op het platteland alarmerend –
In 30 jaar tijd zijn de aantallen meer dan gehalveerd

Het aantal boerenlandvogels zoals veldleeuwerik en patrijs blijft achteruit hollen. Uit de laatste cijfers van BirdLife International en de European Bird Census Council blijkt dat er in 30 jaar tijd ruim 300 miljoen minder vogels op het boerenland leven, een achteruitgang van maar liefst 52 procent. Op 13 juli 2012 organiseerde de Europese Commissie diverse publieke debatten over het gemeenschappelijke landbouwbeleid (GLB). Vogelbescherming Nederland en BirdLife International hopen dat dit nieuws Europa aanzet tot het nemen van serieuze maatregelen voor het beschermen van de biodiversiteit op het platteland.

De achteruitgang van boerenlandvogels schreeuwt al jaren om maatregelen. "Als je BirdLife International vraagt naar de status van de boerenlandvogels, dan is het antwoord duidelijk" zegt Ian Burfield, BirdLife's European Science & Data Manager. "Ze gaan in alarmerend hoog aantal achteruit in heel Europa. De vraag is: hoe lang kunnen we deze trend nog negeren? De kanarie in de koolmijn zingt steeds zachter..."

De nieuwe, alarmerende cijfers komen op het moment dat de Europese Commissie debatten organiseert over het gemeenschappelijk landbouwbeleid. In het huidige GLB zijn diverse werkzaamheden toegestaan die schadelijk zijn voor de natuur en de biodiversiteit. Met name de intensieve landbouw, het overmatig gebruik van chemicaliën en het verdwijnen van de diversiteit op het platteland zorgen voor de grootste problemen. Vogels zijn één van de beste graadmeters voor de natuur. De nieuwe cijfers zeggen dus niet alleen iets over de stand van de vogels, maar over de hele biodiversiteit op het platteland.

BirdLife International houdt de stand bij van in totaal 37 soorten boerenlandvogels, zoals veldleeuwerik, patrijs, geelgors en graspieper. Deze 37 samen laten een achteruitgang zien van 52% sinds 1980, in totaal gaat het om ruim 300 miljoen minder vogels. Exacte cijfers voor Nederland volgen nog, maar de verwachting is dat de trend in ons land niet anders zal zijn.

BirdLife International en Vogelbescherming Nederland blijven pleiten voor vergroening van het gemeenschappelijk landbouwbeleid. Alleen op die manier kan de achteruitgang van de boerenlandvogels gestopt worden.

Bron: - Nieuwsbrief Vogels Digitaal (Vogelbescherming) - augustus 2012

Boer Nijdam populair bij weidevogels

Murk Nijdam uit het Friese Wommels is één van de weidevogelboeren die zich aansloot bij het netwerk van Vogelbescherming. De weidevogels weten hem te vinden: dit jaar had hij onder meer 100 paar grutto's op 40 hectare land! Veel weidevogelleefgebied is sterk verdroogd en Vogelbescherming pleit al langere tijd voor vernatting. Murk Nijdam heeft twee graslandpercelen speciaal voor de vogels onder water gezet. Ook realiseert hij hoge slootpeilen. Dit is beloond met de terugkeer van de kempfaan als broedvogel, kleine kolonies van kluut en visdief en dus een enorme gruttodichtheid. Zijn boerderij lag deze zomer aan de route van de befaamde Slachte-marathon. Aan dit grootste loop-evenement van Friesland namen 14.300 mensen deel, die allemaal langs een spandoek liepen waarop te zien was dat hier een boer met hart voor weidevogels bezig is. Positieve aandacht voor goed weidevogellandschap en weidevogelboerderijen!

Bron: *Vogels – 04/12 - herfst 2012*

Gruttosoorten

Op onze aardbol leven vier soorten grutto's, met enkele ondersoorten: de marmergrutto en de rode grutto in Noord-Amerika, de rosse grutto in Noord-Europa en Azië en onze eigen grutto die gewoon 'grutto' heet. De hoogpotige Koning van de Weilanden! In ons land kan je normaal gesproken alleen grutto's zien en, buiten de broedtijd, rosse grutto's.

Onze grutto kent drie 'ondersoorten': de hier broedende *Limosa limosa limosa*, de IJslandse grutto die wetenschappelijk *Limosa limosa islandica* heet en de Aziatische *Limosa limosa melanuroides*. In zomerkleed zijn deze soorten goed van elkaar te onderscheiden, tijdens de rui is dat veel lastiger. Verder kan formaat en snavelengte van grutto's onderling flink verschillen, wat alles nog moeilijker maakt

Bron: vogeldagboek@vogeldagboek.nl

de Vogeldagboeken© van Adri de Groot, impressies van flora en fauna

